

Archeologienota Staden Grote Veldstraat 114

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Kris VAN QUAETHEM

10-7-2017

Titel: Archeologienota Staden Grote Veldstraat 114

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Kris Van Quaethem

Projectcode bureauonderzoek: 2017F224

Intern projectnummer: 2017.101

Locatiegegevens: Staden Grote Veldstraat 114

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 55416 en Y: 184388; X: 55593 en Y: 184620

Kadastergegevens: Staden, afdeling 1, sectie A, percelen 944e², 911b, 920e, 935c, 938r, 938p, 941d, 947h, 948w, 948s, 948v, 948x, 950a, 951d, 951e, 952a, 955e, 956, 957 en 958 (zie figuur 4)

Topografische kaart: zie figuur 2 en 3

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Kris Van Quaethem (assistent-archeoloog), Kris Delafontaine (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Zelzate, 10/07/2017

© Acke & Bracke bvba, Leegstraat 170, 9060 Zelzate. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANEDE WERKEN	8
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	9
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	9
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	11
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	13
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	14
2.4. HISTORISCHE SITUERING	17
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	23
3. SYNTHESE	25
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	25
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	25
3.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	26
3.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	27
3.5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	27
4. SAMENVATTING	29
5. BIBLIOGRAFIE	31
6. BIJLAGES	32

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning te Staden Grote Veldstraat 114, gelegen buiten woon- en of recreatiegebied, waarbij de totale oppervlakte van de bodemingreep 5000m² of meer bedraagt en de initiatiefnemer een privaatrechterlijk persoon is, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen wordt afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

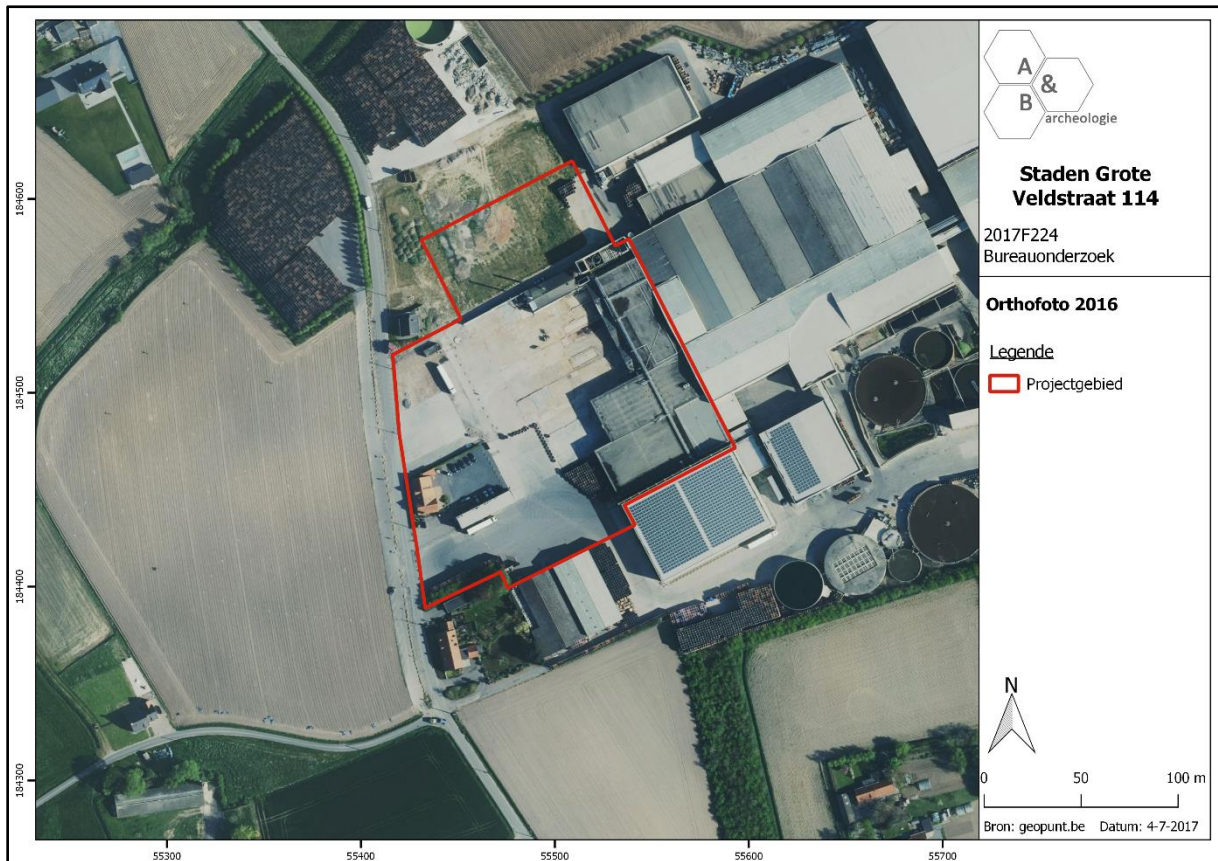
1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd, gezien de ligging van de site in een landelijke context, niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

De site bevindt zich ten zuiden van de dorpskern van Staden (provincie West-Vlaanderen), ten noorden van het kruispunt Grote Veldstraat-Lindestraat. Het plangebied maakt deel uit van een groot internationaal bedrijf gespecialiseerd in vers ingevroren groenten, kruiden en fruit. Het plangebied, 24 507m² groot, is te situeren in het westelijk deel van de bedrijfssite, langsheen de Grote Veldstraat. Op heden is het plangebied grotendeels bebouwd of verhard, enkel in het noorden is een kleinere zone momenteel braakliggend. De bebouwing bestaat uit een gezinswoning langsheen de Grote Veldstraat met achtergelegen kleine loods, en grote loodsen in het oostelijke deel van het plangebied. Deze loodsen zijn niet onderkelderd. De zone ertussen is verhard met asfalt. Er kan van uitgegaan worden dat de huidige bebouwing en verharding, alsook de onderliggende nutsleidingen, reeds een verstoring van het bovenste deel van de bodem inhoudt.

Figuur 1: Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be).

2.2. Geplande werken

Het plan van de geplande werken is te vinden in bijlage.

Binnen het plangebied worden alle bestaande verhardingen en gebouwen afgebroken. De afbraak hiervan gaat niet dieper dan hetgeen reeds is verstoord door deze verhardingen en gebouwen. Er wordt een nieuwe verpakkingshal opgericht in het zuiden en een hoogbouw diepvriesmagazijn in het noorden, hiervoor wordt ook een deel van een op heden braakliggend terrein ingenomen. Deze nieuwe loodsen worden niet onderkelderd. De fundering ervan gebeurt op palen. De zones tussen de nieuwe volumes worden verhard en zullen dienst doen als parkeerplaatsen en rijzones voor vrachtwagens.

Gezien de glooiende ligging van het terrein worden de nieuwe loodsen echter ingegraven onder het maaiveld om een vlakke vloer te bekomen. Het hoogste punt van de fabriekssite situeert zich zuidelijk aan de Lindestraat ter hoogte van koelhuis 15 (buiten het plangebied); het laagste punt ligt noordelijk aan de Grote Veldstraat ter hoogte van de hoogbouw die wordt gepland. Het verschil tussen beide punten is ca. 3m. Zo kan het dus dat de hoogbouw in het noorden gelijk start met het maaiveld doch zuidelijk eindigt op ca. 2,5m onder maaiveld.⁶ Op het ontwerpplan in bijlage is een doorsnede weergegeven, waaruit duidelijk wordt dat er vanaf de westelijke perceelsgrens aan de Grote Veldstraat reeds gestart wordt met een geleidelijke verdieping onder de nulpas.

Dus hoewel de geplande werken in eerste instantie niet zo ingrijpend lijken (nieuwe verharding, niet-onderkelderde loodsen gefundeerd op palen), is dit wel degelijk het geval aangezien het plangebied grotendeels zal afgegraven worden om een vlak vloerpeil te bekomen. De bodem van het plangebied zal dus op verschillende plekken bijkomend worden verstoord, dieper dan de bestaande verstoring van de huidige verharding en bebouwing.

⁶ Informatie initiatiefnemer.

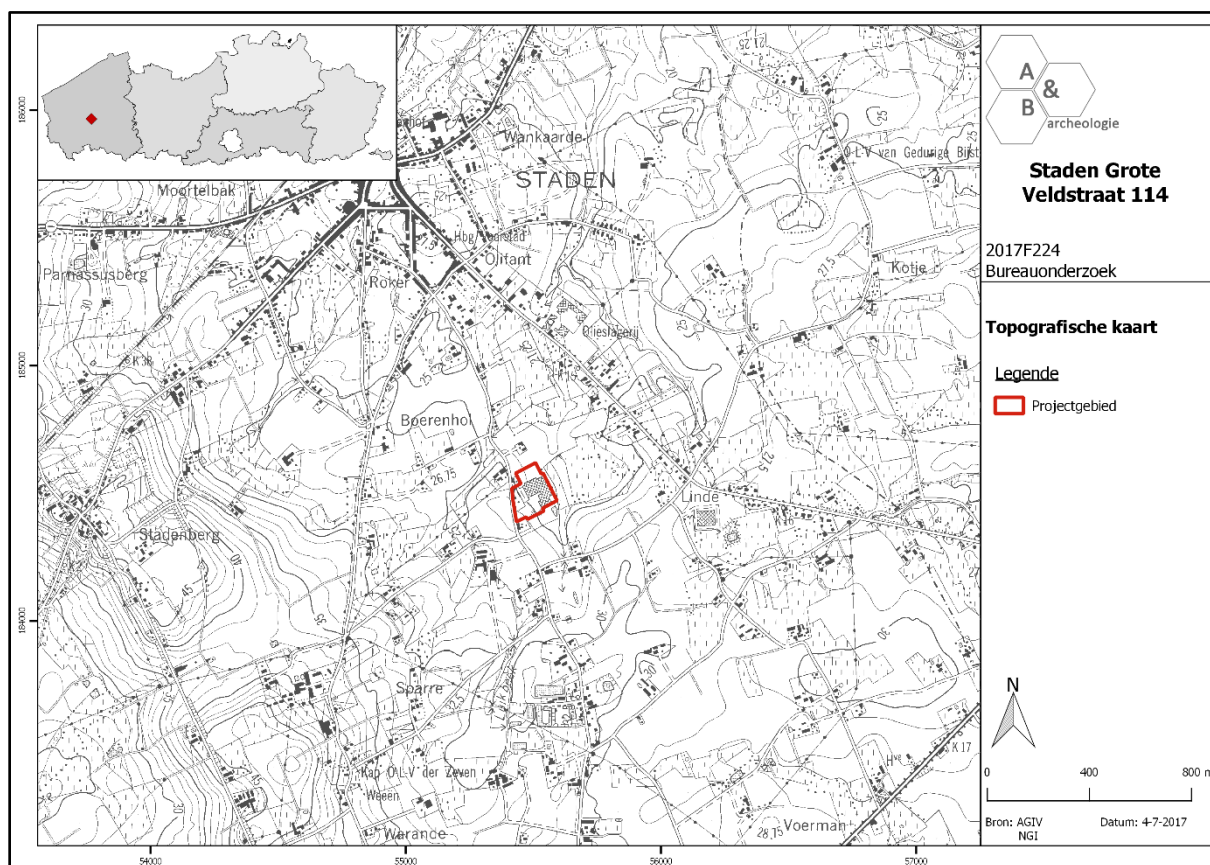
2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

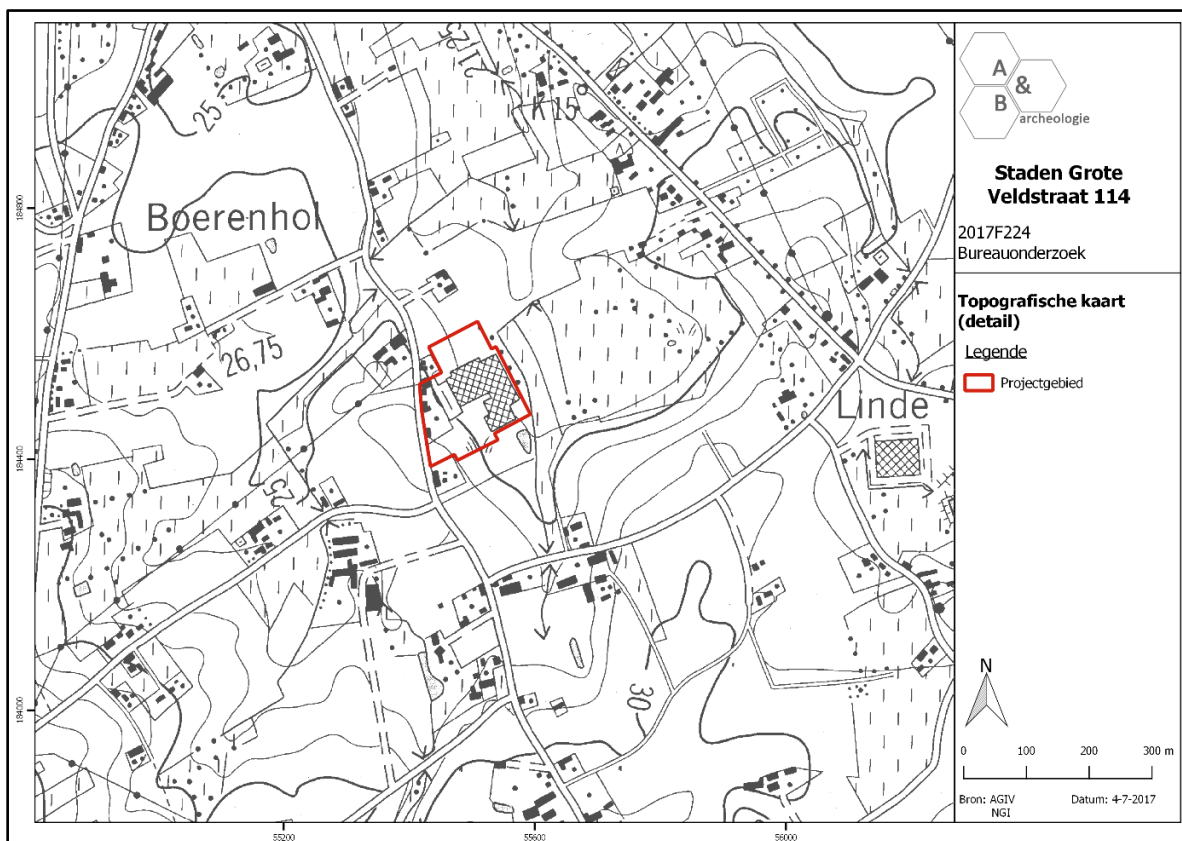
Het projectgebied bevindt zich ten zuiden van de dorpskern van Staden. Deze gemeente is min of meer centraal gelegen in de provincie West-Vlaanderen. Naast Staden maken ook Oostnieuwkerke en Westrozebeke deel uit van de fusiegemeente Staden, beide dorpen liggen ten zuiden van Staden. De dorpskern van Staden is ongeveer centraal gelegen tussen Diksmuide in het noordwesten en Roeselare in het zuidoosten. Staden wordt doorkruist door de N36, die Roeselare met Zarren verbindt en zo aansluit op de N35 naar Diksmuide.

De uitgestrekte fabriekssite is gelegen tussen de Grote Veldstraat in het westen, de Lindestraat ten zuiden en de N36 in het oosten. Het plangebied bevindt zich in het westelijke deel van de fabriekssite. Het grenst in het westen aan de Grote Veldstraat, aan de andere zijden wordt het omgeven door de fabriekssite.

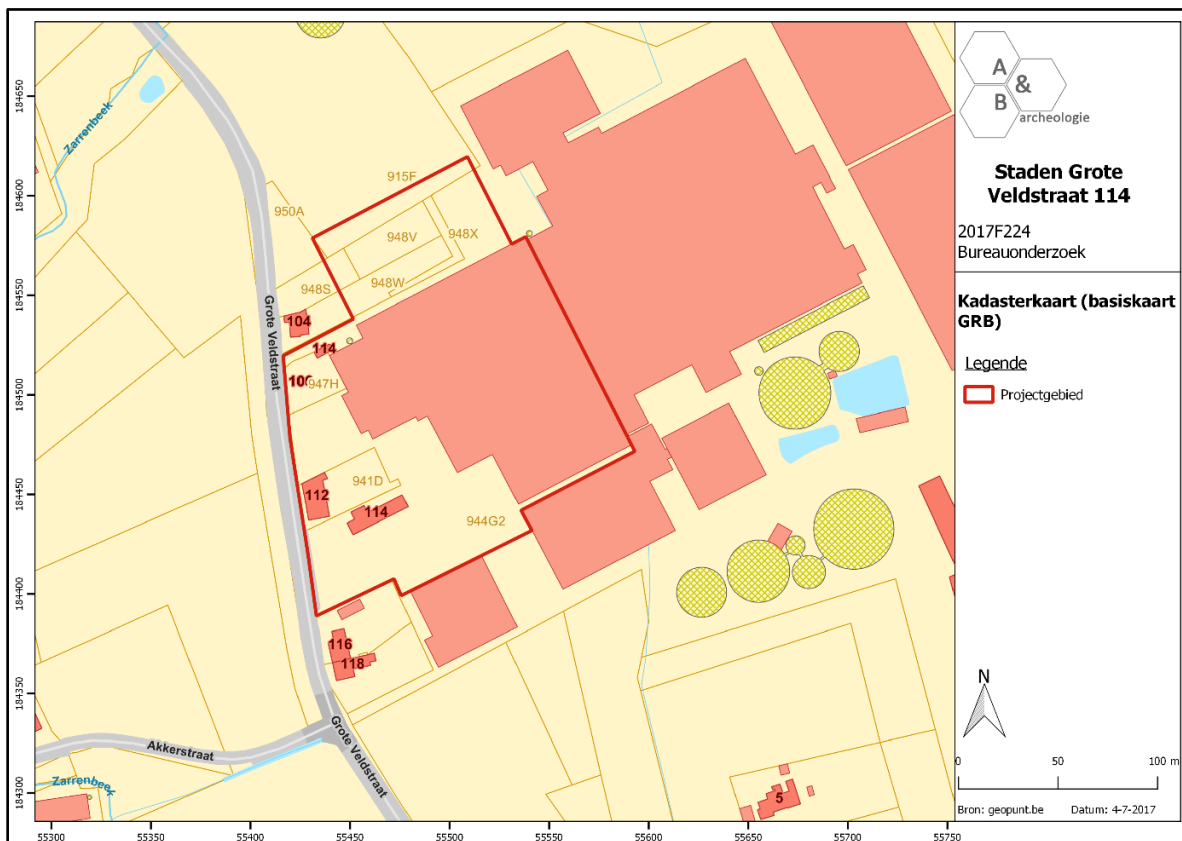
Op de bodemgebruikskaart van 2001 staat het gebied aangeduid als 'Industrie- en handelsinfrastructuur' (paarse kleur) en 'Akkerbouw' (witte kleur). Op heden is de site alvast niet meer in gebruik voor akkerbouw, maar wel als industrie- en handelsinfrastructuur.

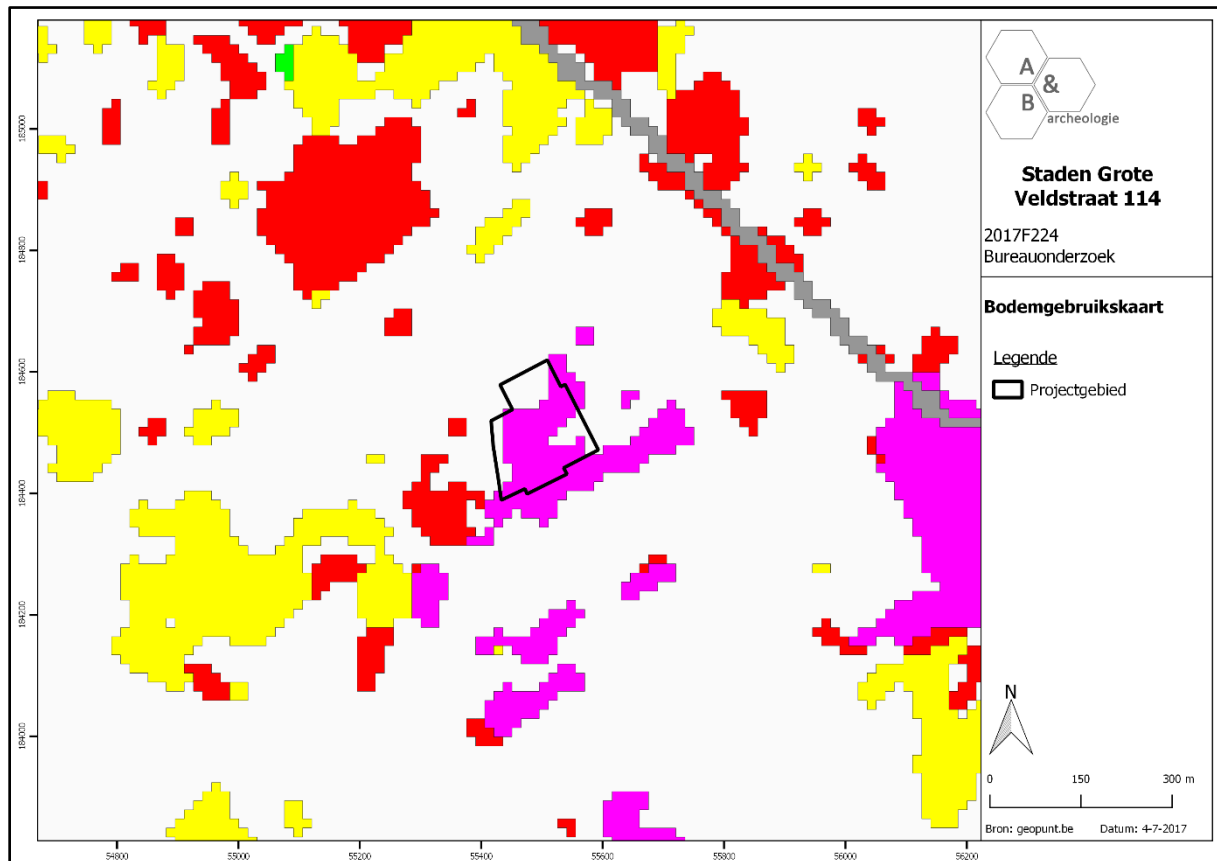
Figuur 2 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 3 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI). De huidige grote fabriekssite is nog niet afgebeeld op deze kaart.

Figuur 4 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

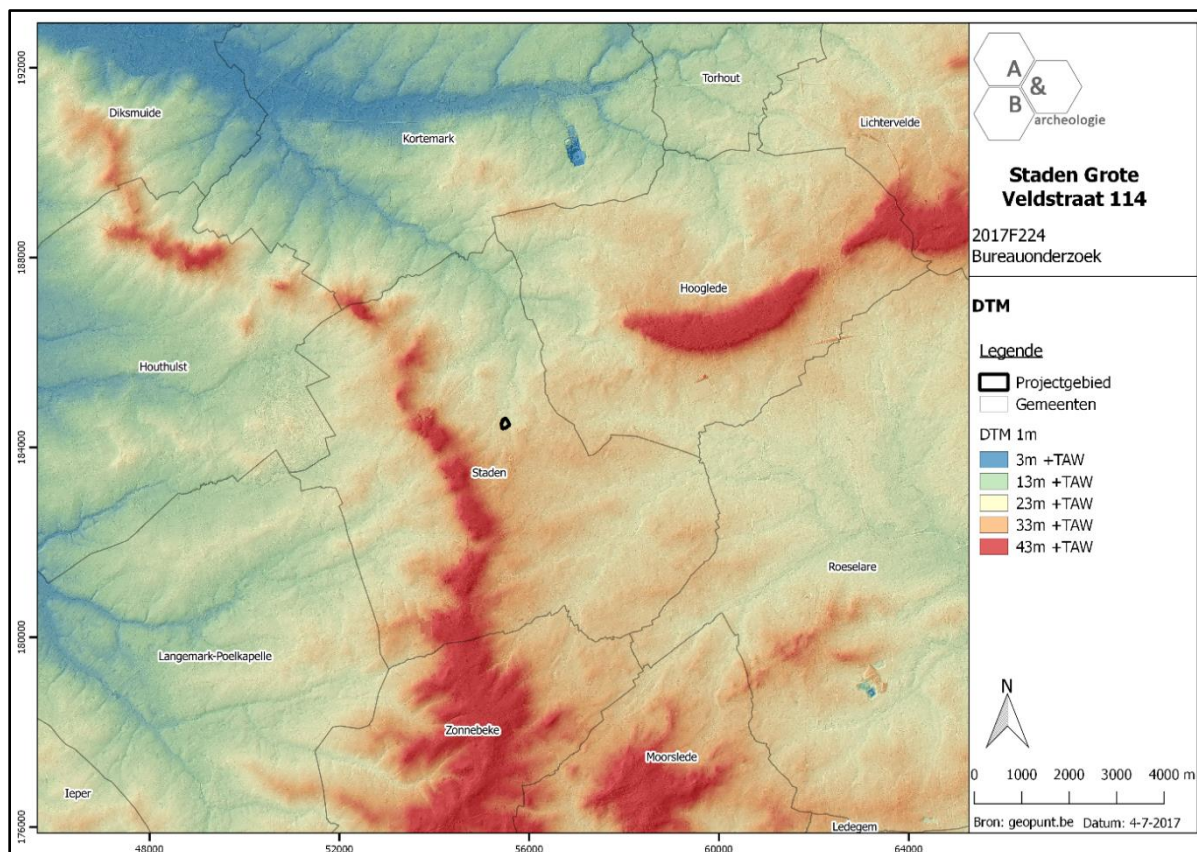
Figuur 5 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering

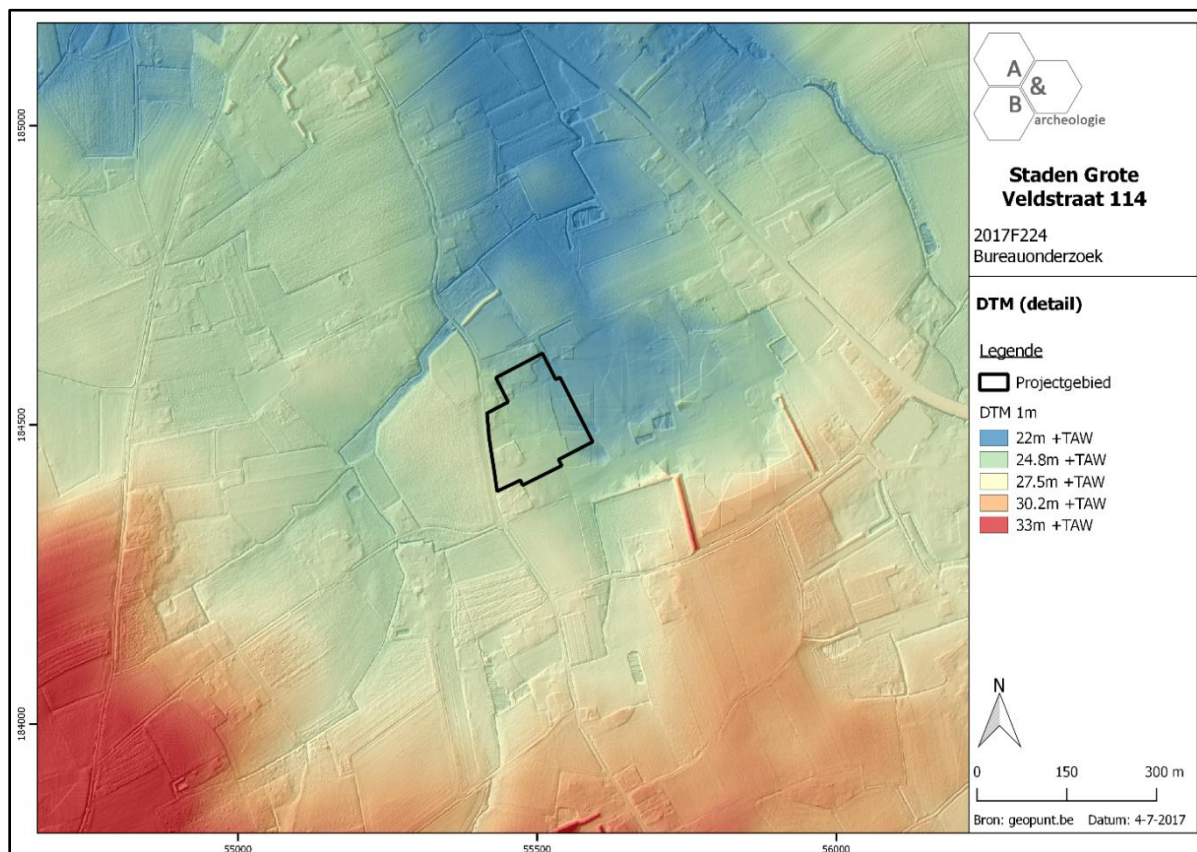
Staden is gelegen in zandlemig Vlaanderen en kent een golvend landschap met de heuvels Stadenberg, Parnassusberg, Stampkot en Keiaard behorend tot de zogenaamde Rug van Westrozebeke, die het grondgebied van noord naar zuid doorsnijdt. Hoogste punt bevindt zich op +45m TAW ter hoogte van de Stadenberg, het laagste punt op +22m. Van het grote bosareaal dat op de Ferrariskaart (1770-1778) in het zuiden van Staden zichtbaar is, zijn op heden geen resten meer bewaard.⁷ Het plangebied bevindt zich ten oosten van de Rug van Westrozebeke, op een lagergelegen deel van de gemeente. Het noordelijke en oostelijk deel van het plangebied ligt op een hoogte van ca. +22m TAW, dat naar het zuiden en het oosten oploopt tot ca. +24,8m TAW. Het terrein helt dus af naar het noorden en het oosten.

Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het plangebied grijs ingekleurd, wat aangeeft dat deze kaart hier niet van toepassing is (wegens verharding van het terrein). De percelen in de omgeving worden ingekleurd met een verwaarloosbare tot zeer lage erosiegraad. De potentiële bodemerosiekaart houdt onder andere rekening met de hellingsgraad en lokale topografie van het gebied.

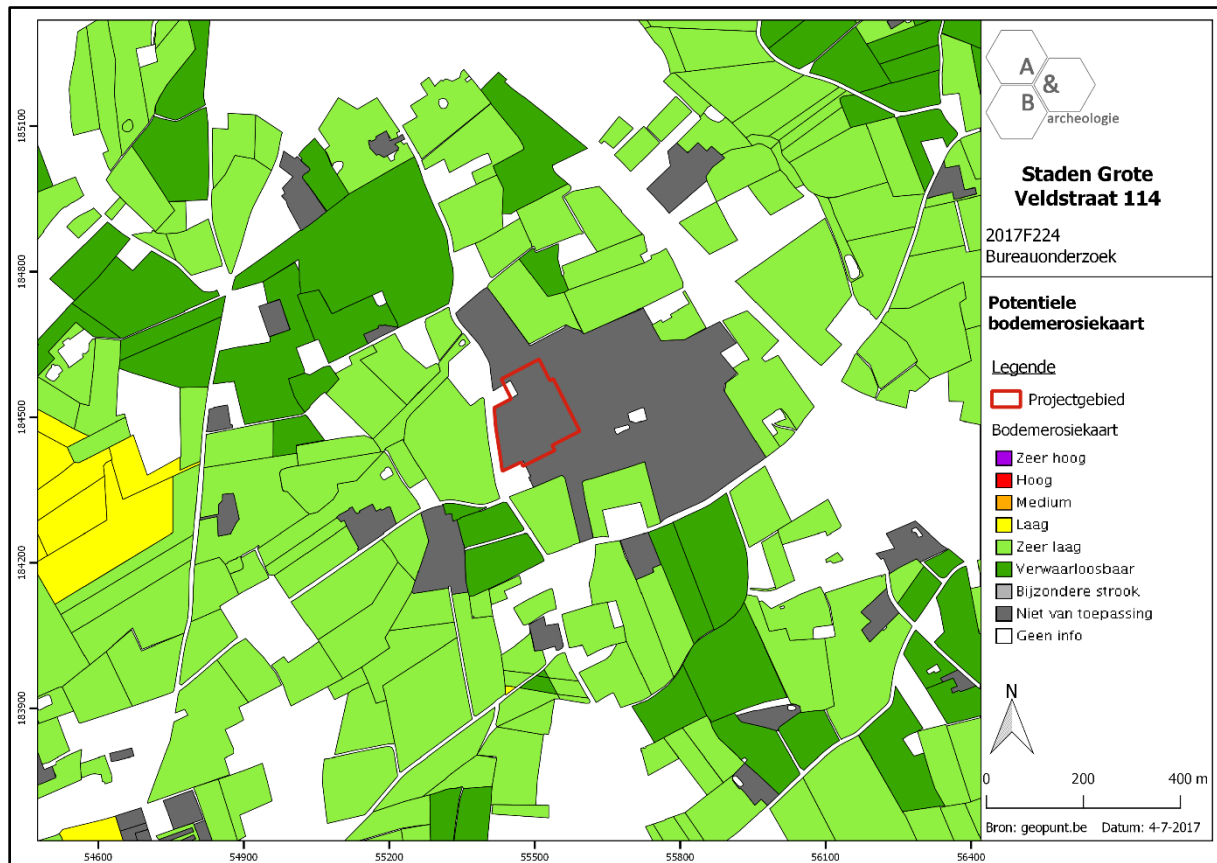
⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Staden* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121726> (geraadpleegd op 10 juli 2017).

Figuur 6 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

Figuur 7 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, meer in detail (bron: geopunt.be).

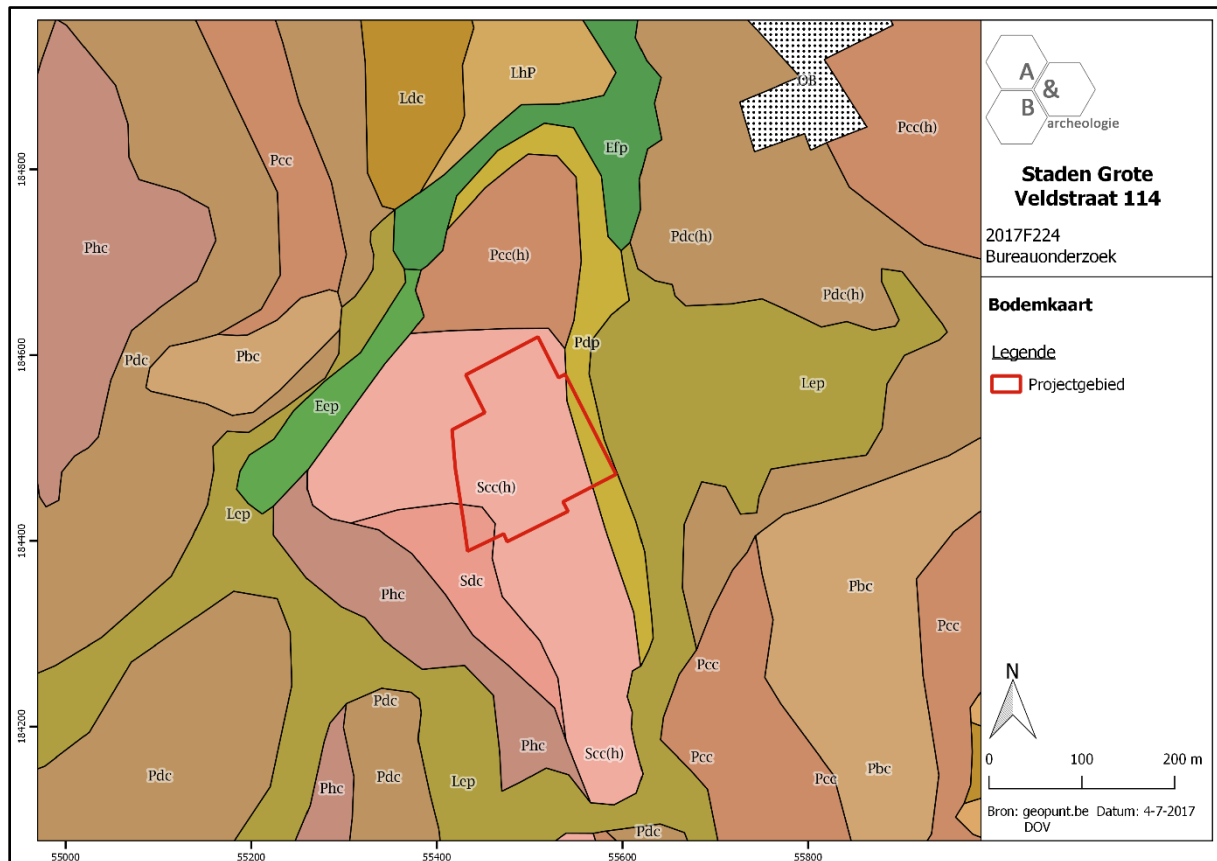

Figuur 8 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

Voor het plangebied worden volgende bodemtypes weergegeven op de bodemkaart:

- Sdc-gronden, klein deel in het zuidwesten: dit zijn matig natte lemige zandbodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze matig natte bodems hebben een grijsbruine bouwvoor, die onder akkerland ongeveer 25 cm dik is. De Ap rust meestal op een bruinachtige overgangshorizont. De verbrokkelde textuur B begint meestal op 60-80cm, hij is sterk aangetast. In het Prepodzol stadium houdt deze horizont ijzerconcreties in. Roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60 cm. De bodems zijn voldoende vochtig in de zomer, iets te nat in de winter.
- Scc(h)-gronden centraal: matig droge lemige zandbodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm. De waterhuishouding is goed in de winter; in droge zomers kan droogtegevoeligheid zich manifesteren.
- Pdp-gronden, klein deel in het oosten: matig natte licht zandleembodems zonder profiel. Dit zijn meestal colluviale gronden zonder profielontwikkeling. De Ap is ongeveer 30 cm dik, homogeen, zeer donker grijsbruin en goed humeus. Tussen de bouwvoor en de Cg komt veelal een zwak humeuze overgangshorizont voor. Roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60 cm. De bodems zijn veelal te nat in de winter.

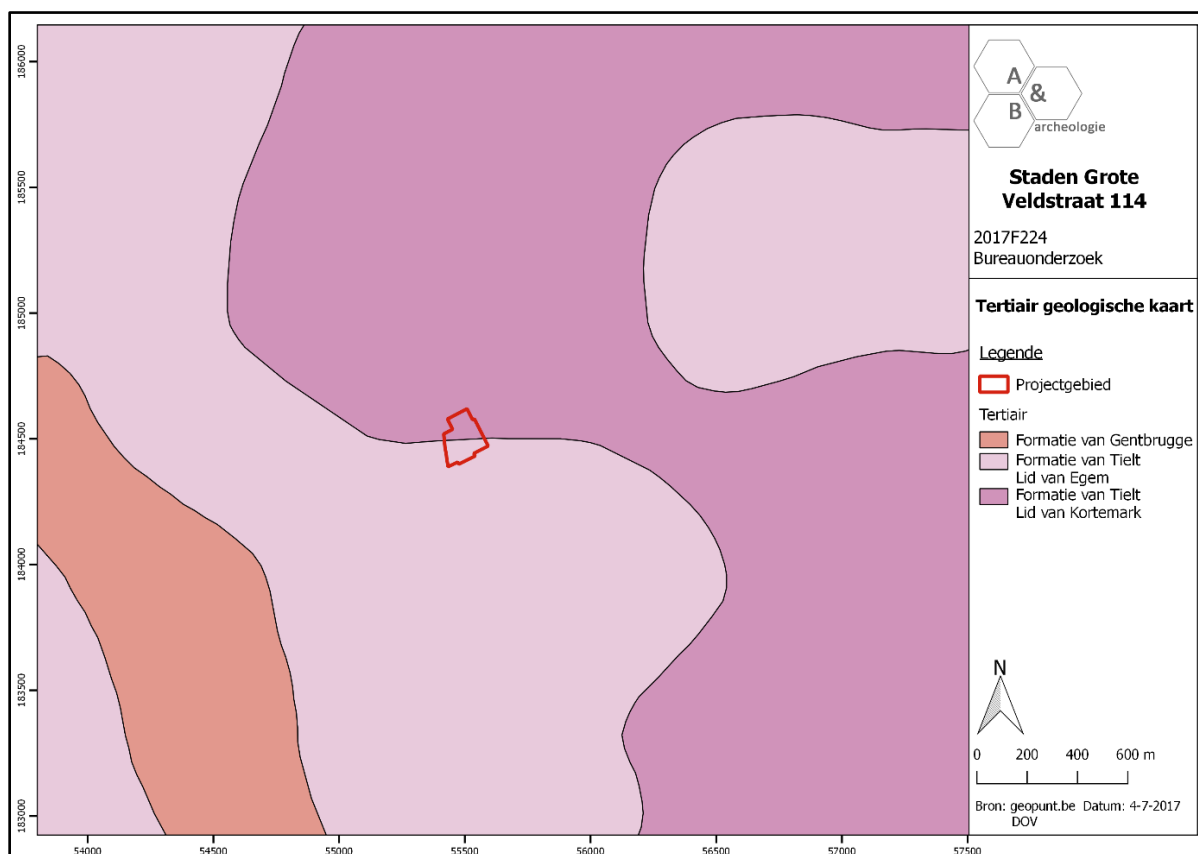
Figuur 9 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

2.3.4. Geologische situering

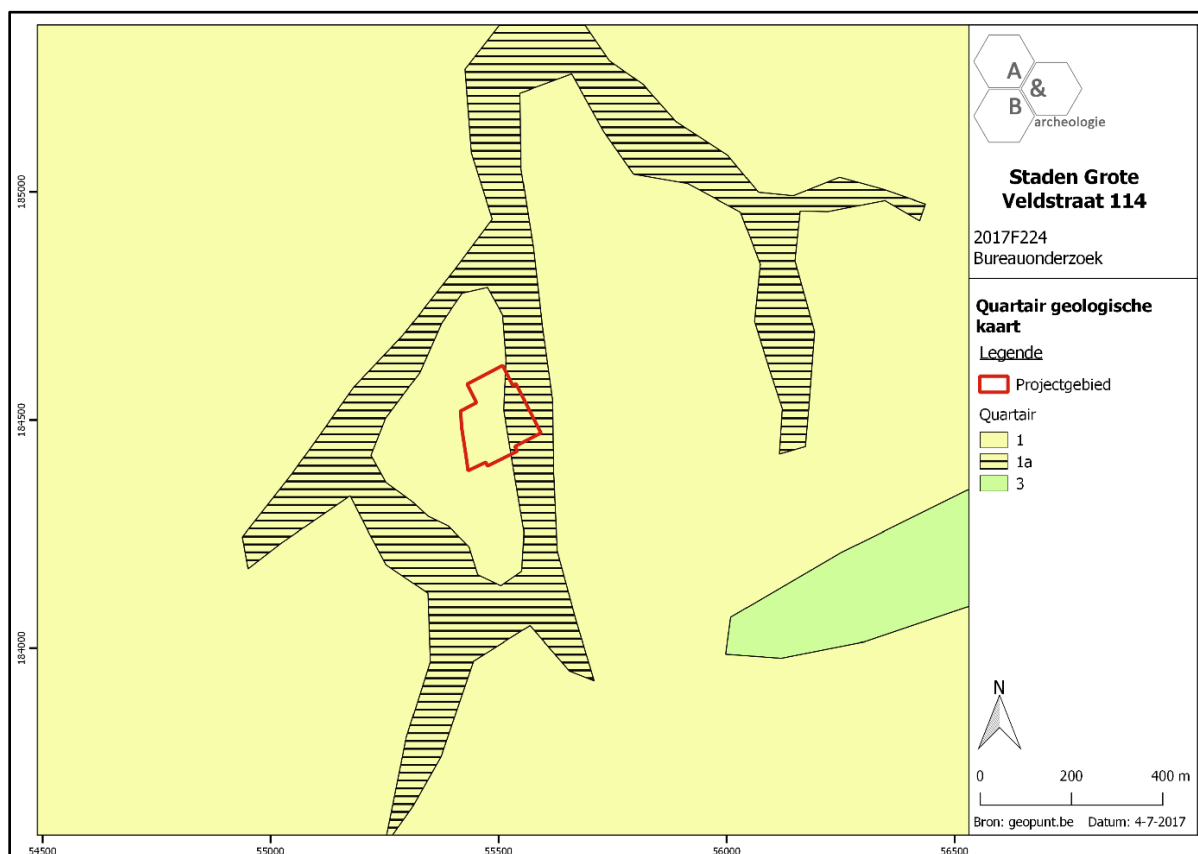
De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Tielt, meer bepaald het Lid van Egem (grijsgroen zeer fijn zand, kleilagen, zandsteenbanken, glauconiet- en glimmerhoudend) in het zuiden en het Lid van Kortemark (grijze tot groengrijze klei tot silt, dunne banken zand en silt) in het noorden.

De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit het type 1 in het westen en centraal, omschreven als volgt: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie. Het betreft eolische afzettingen van zand tot silt van het Weichseliaan (laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holocene (code *ELPW*), mogelijk kunnen ook hellingsafzettingen van het Quartair (*HQ*) aanwezig zijn. In het oosten wordt een deel aangeduid als type 1a: Holocene en/of Tardiglaciale fluviatiele afzettingen (a) bovenop de Pleistocene sequentie

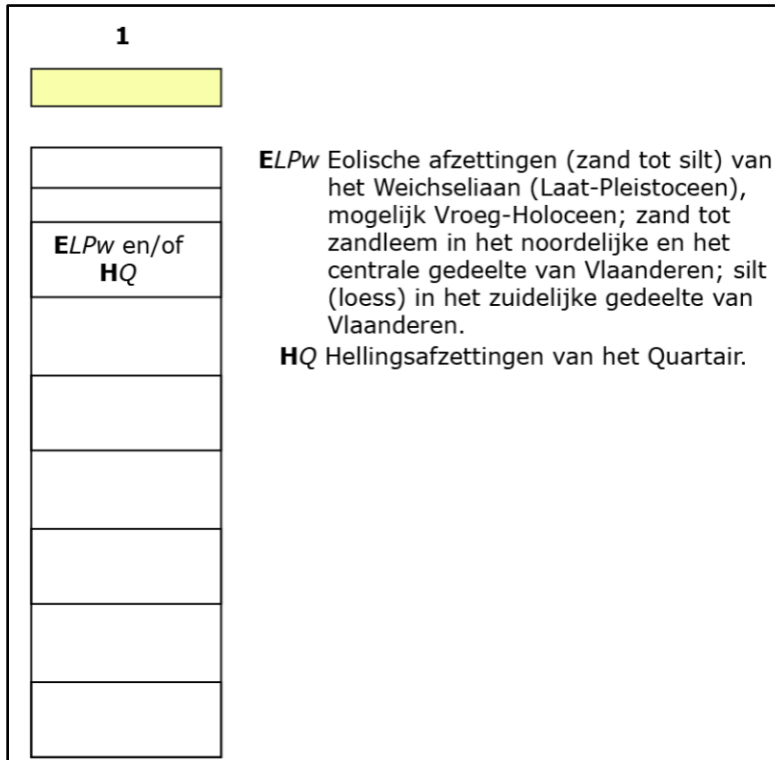
De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

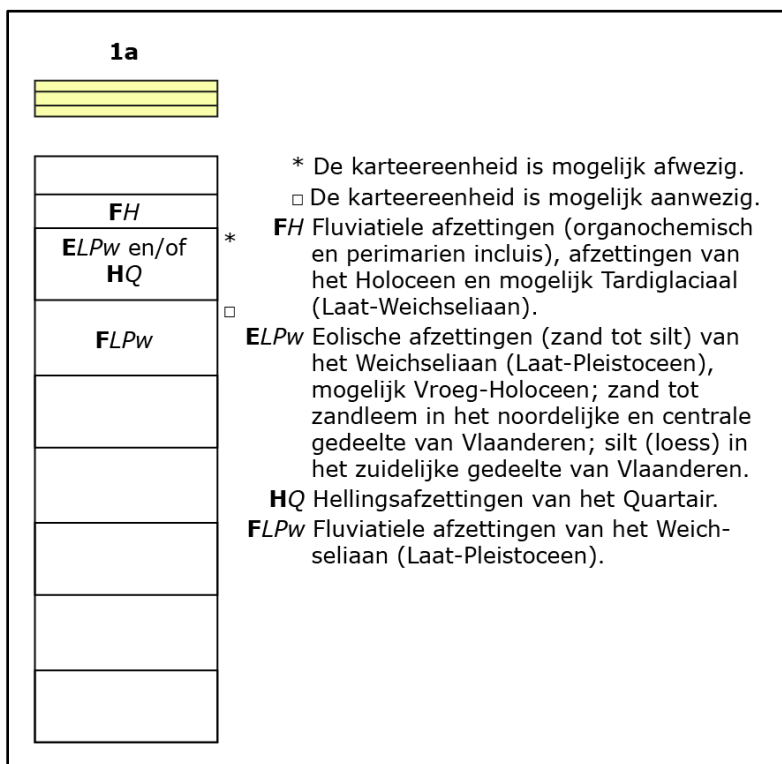
Figuur 10 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 11 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 12 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart, type 1 (bron: geopunt.be).

Figuur 13 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart, type 1a (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁸

De gemeente wordt voor het eerst vermeld in 1115 als "Stathen", in 1175 wordt dat "Staden". De eerste kerk zou in de 12de of 13de eeuw gebouwd zijn. De voornaamste heerlijkheid, het "Hof van Staden" of het "Hof ter Loo" heeft vanaf eind 14de eeuw dezelfde heer als "Ter Heyde" in Westrozebeke. Het foncier van deze heerlijkheid was oorspronkelijk in het dorpscentrum - in de vallei van de Luike- of Lobeek (naar het "Hof ter Loo") – gelegen en werd vermoedelijk eind 14de eeuw verplaatst naar de vallei tussen de Stadenberg en Westrozebeke. Ca. 1280 behoort de heerlijkheid toe aan Jan van Gistel, in midden 14de eeuw aan Jan van Moorslede, van eind 14de eeuw tot 1472 aan de heren van Lichtervelde. Onder de heren van Noyelles die in 1472 het "Hof van Staden" via huwelijk verwierven, wordt op het nieuwe foncier een kasteel gebouwd. De oudste vermelding van dit kasteel gaat terug tot 1546, i.v.m. het lezen van missen in de kasteelkapel. In 1648 wordt de heerlijkheid aan Claudius de Carnin verkocht. Onder de Franse bezetting van het Westkwartier verheft Lodewijk XIV de heerlijkheid van Jan de Carnin tot "Graafschap van Carnin en Staden" (1712). Het "Hof van Staden" was voor heffing van belastingen afhankelijk van de zaal van Ieper, i.v.m. rechtspraak echter van het Brugse Vrije. Het wethuis was de herberg en brouwerij (de zogenaamde "Staden Dreve"), aan de huidige Ieperstraat, en enigszins van de dorpskern verwijderd.

Het patronaat van de kerk wordt in 1149 door de bisschop van Doornik aan de kanunniken van zijn kathedraal geschonken. De parochie maakt achtereenvolgens deel uit van het bisdom Doornik (tot 1559), het bisdom Brugge (tot 1801), het bisdom Gent (tot 1834) en opnieuw het bisdom Brugge.

De Hervorming woedt te Staden in alle hevigheid. In 1566 wordt het kasteel geplunderd en de kerk in de as gelegd. Het vooroorlogse dorp vertoont een concentrische aanleg; de voornaamste straten komen uit op de kerk die in 1751 een nieuw koor met gewijzigde oriëntatie naar het westen kreeg. Het omringend kerkhof is sinds 1908 buiten gebruik. In 1848 wordt op de hoek van de huidige Brugge- en Sint-Jansstraat een omwalde hoeve, de zogenaamde "Craenhilst" met motte afgebroken. Het idee om hier een marktplaats in te richten moet wijken voor de bouw van burgerhuizen. Als doorgangsdorp is Staden op landbouw en handel gericht. In de tweede helft van de 19de eeuw zijn er te Staden een zestal windmolens, een vijftal brouwerijen, twee huidenvetterijen, een blekerij en een weverij.

Tijdens Wereldoorlog I behoort Staden tot het door de Duitsers bezette gebied en wordt doorsneden door de "Flandern II stelling". Duitse soldaten en officieren kazerneren resp. in huizen en 'kasteeltjes', met hoofdkwartier in het kasteel. Met de slag om Passendale (31 juli - 10 november 1917) verschuift de frontlinie naar het oosten en dus naar Staden en vlucht de bevolking. Van dan af is er bijna volledige vernietiging van het gebouwenpatrimonium (slechts 50 van de 1300 huizen herstelbaar) door Engelse offensieven; enkel de noordoosthoek van de gemeente blijft enigszins gespaard. Vanaf oktober 1918 keren de vluchtelingen terug, naar voorlopige woningen of barakken. Vanaf 1922 volgt de wederopbouw van de dorpskom met staatssteun. Rond de kerk worden de rooilijnen grondig gewijzigd: de huizen rond het voormalige kerkhof worden onteigend en evenals het kerkhof geïntegreerd in een marktplaats. De hoofdstraten worden verbreed en in 1920-1922

⁸ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Staden* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121726> (geraadpleegd op 10 juli 2017).

wordt de Sint-Jan-Baptistkerk als een georiënteerde hallenkerk met westtoren heropgebouwd. Plannen om het imposante kasteel van Staden herop te bouwen worden niet gerealiseerd, de laatste muurresten worden gesloopt in 1958.

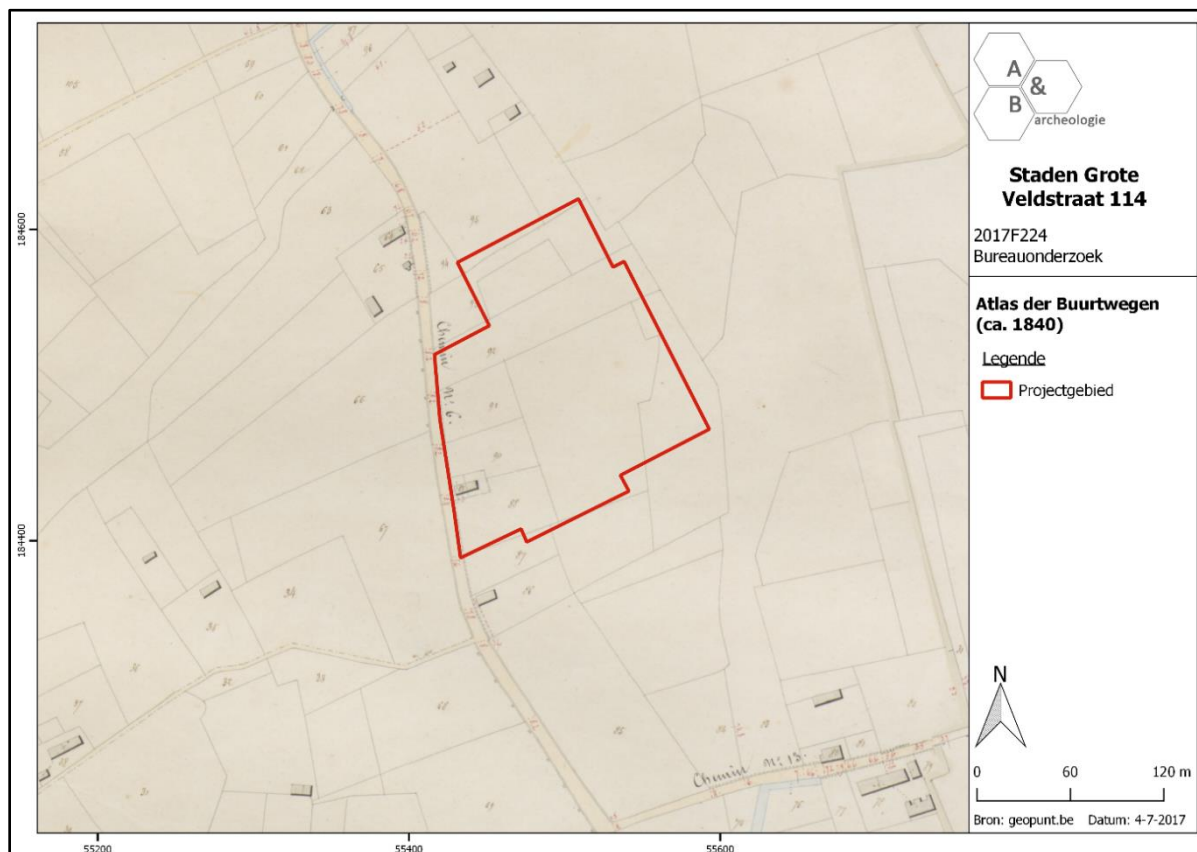
Tijdens Wereldoorlog II wordt, in 1943, de kerk grotendeels vernietigd bij een bombardement van de dorpskom. Het Duits soldatenkerkhof te Staden van Wereldoorlog I wordt in 1955 ontgraven en overgebracht naar de militaire begraafplaats van Menen.

Na Wereldoorlog II volgt de omschakeling van de landbouw naar groenteteelt, ondermeer serreculturen, met daaraan gekoppeld de opkomst van talrijke 'diepvriesbedrijven', zoals de site van het plangebied.

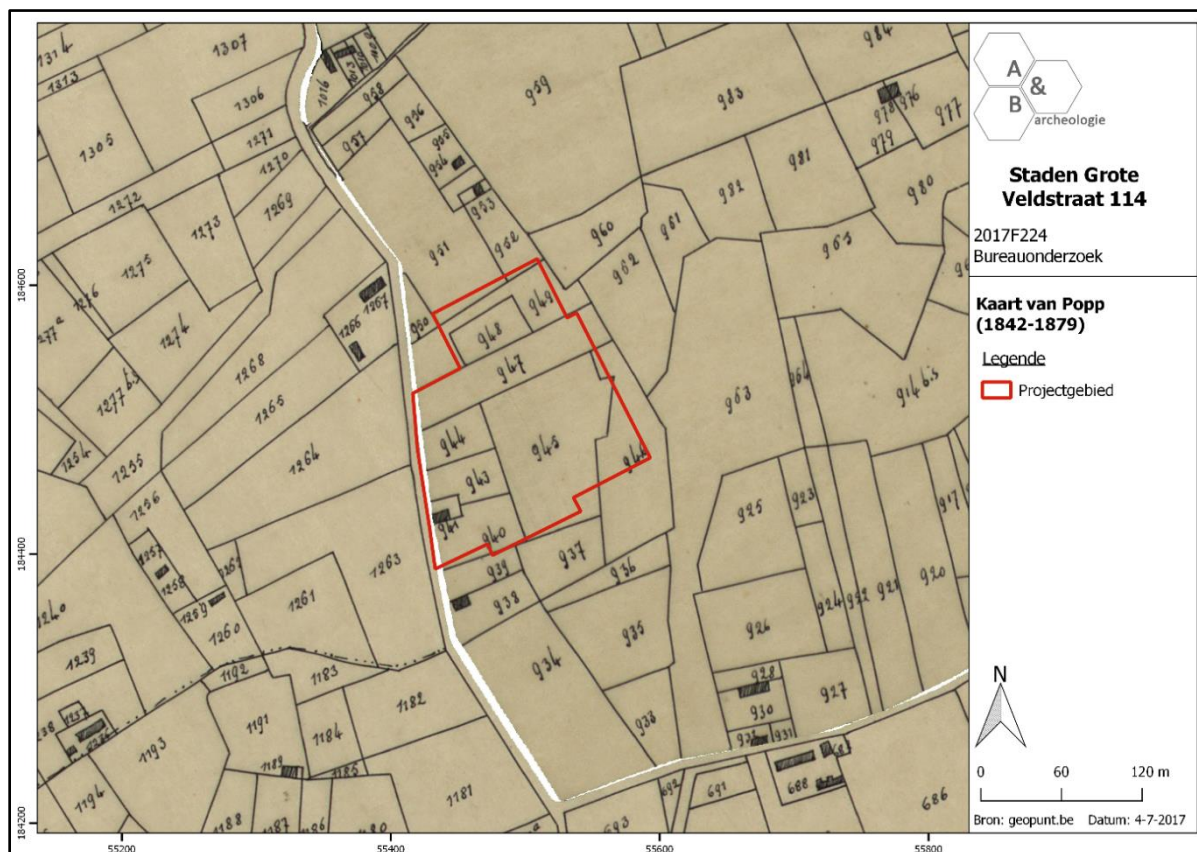
Het plangebied bevindt zich op ruime afstand ten zuidoosten van het dorpscentrum. Op de oudst beschikbare betrouwbare cartografische bron, de Ferrariskaart uit ca. 1777, worden de Grote Veldstraat, de Lindestraat en de huidige N36 reeds afgebeeld. Het terrein is onbebouwd en bebost. Deze bossen strekken zich verder uit naar het zuidwesten. Ten zuiden en zuidoosten zijn meer landbouwpercelen aanwezig, met verspreide bewoning. Op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) verschijnt er een gebouwtje in het zuidwesten van het plangebied, grenzen aan de Grote Veldstraat. De latere 19de-eeuwse kaarten (Popp, Vandermaelen) vertonen een gelijkaardige situatie; het grootste deel van het plangebied wordt op de Vandermaelenkaart nog steeds als bebost aangeduid. Op de topografische kaart van 1884 is het bos verdwenen. Een loopgravenkaart uit 1917 toont aan dat er een zekere activiteit is in de regio, op het plangebied worden echter geen loopgraven of barakken aangeduid. Een hoeve net ten noordwesten van het plangebied, aan de overzijde van de Grote Veldstraat, is benoemd als Folly Farm. Op de luchtfoto van 1971 lijkt het gebouw uit de 19de eeuw verdwenen, en is er al enige activiteit merkbaar op het terrein. Op de luchtfoto van 1979-1990 is de situatie drastisch gewijzigd en is de bedrijfssite reeds grotendeels ingericht.

Figuur 14 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

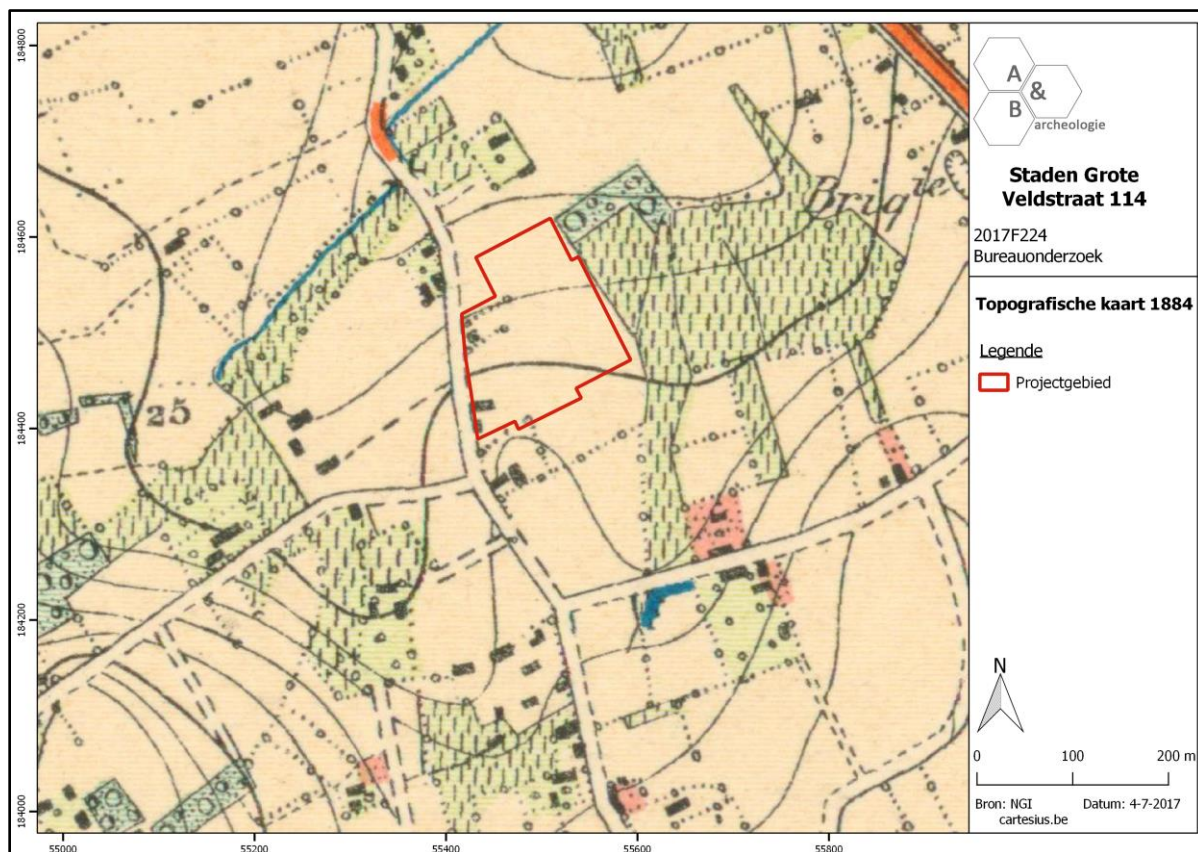
Figuur 15 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

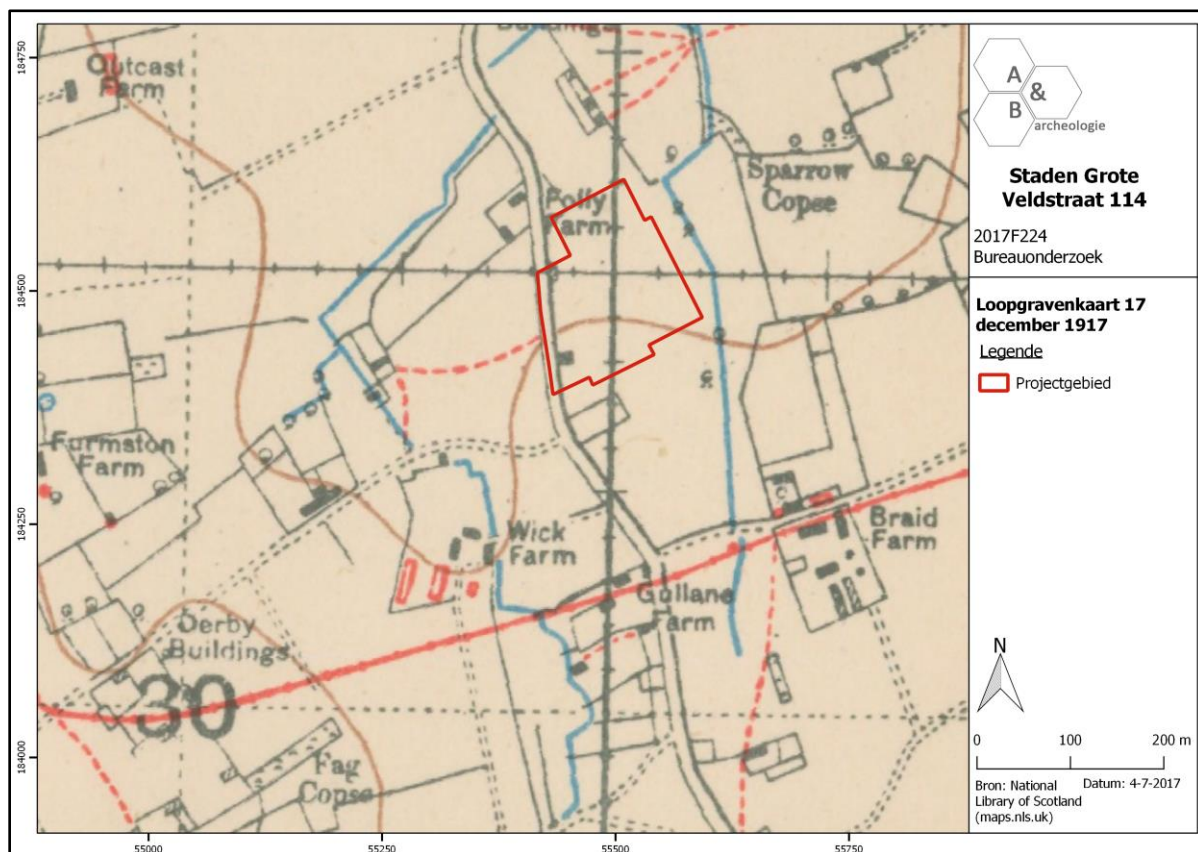
Figuur 16 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be).

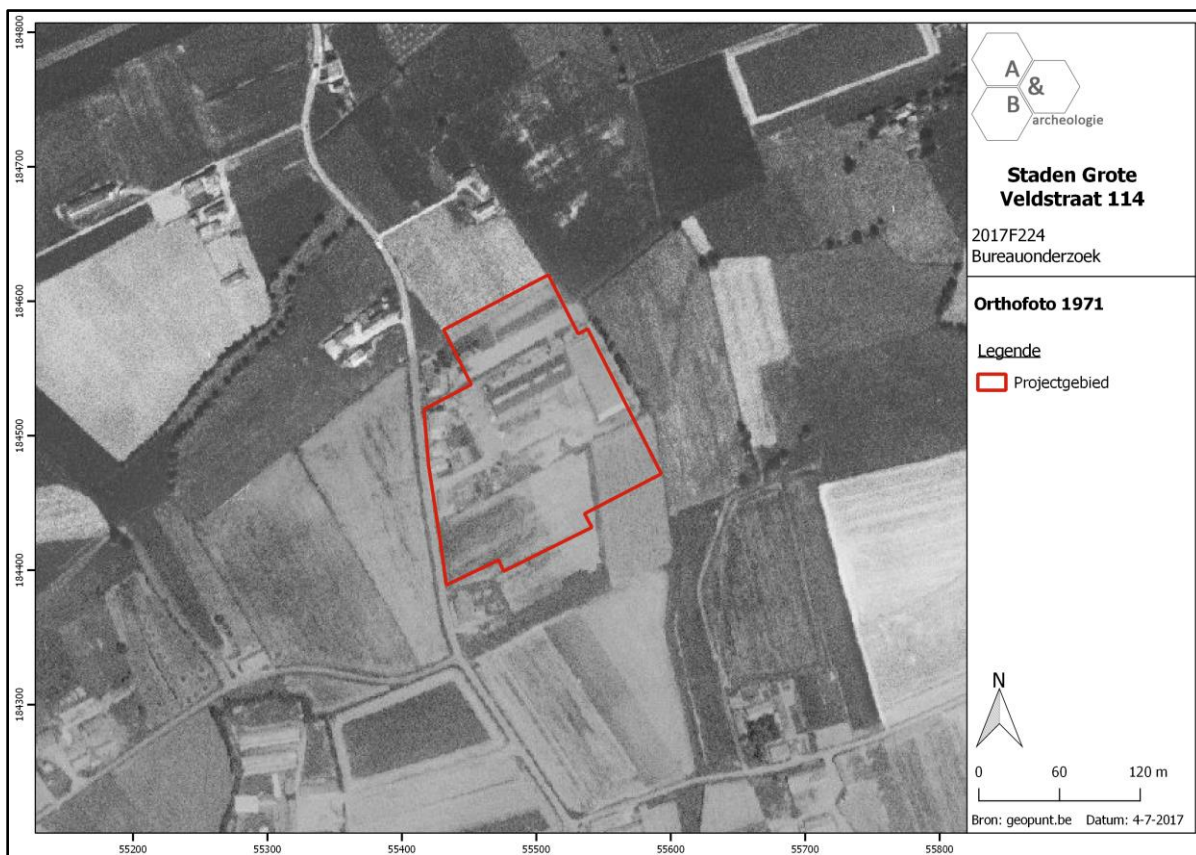
Figuur 17 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

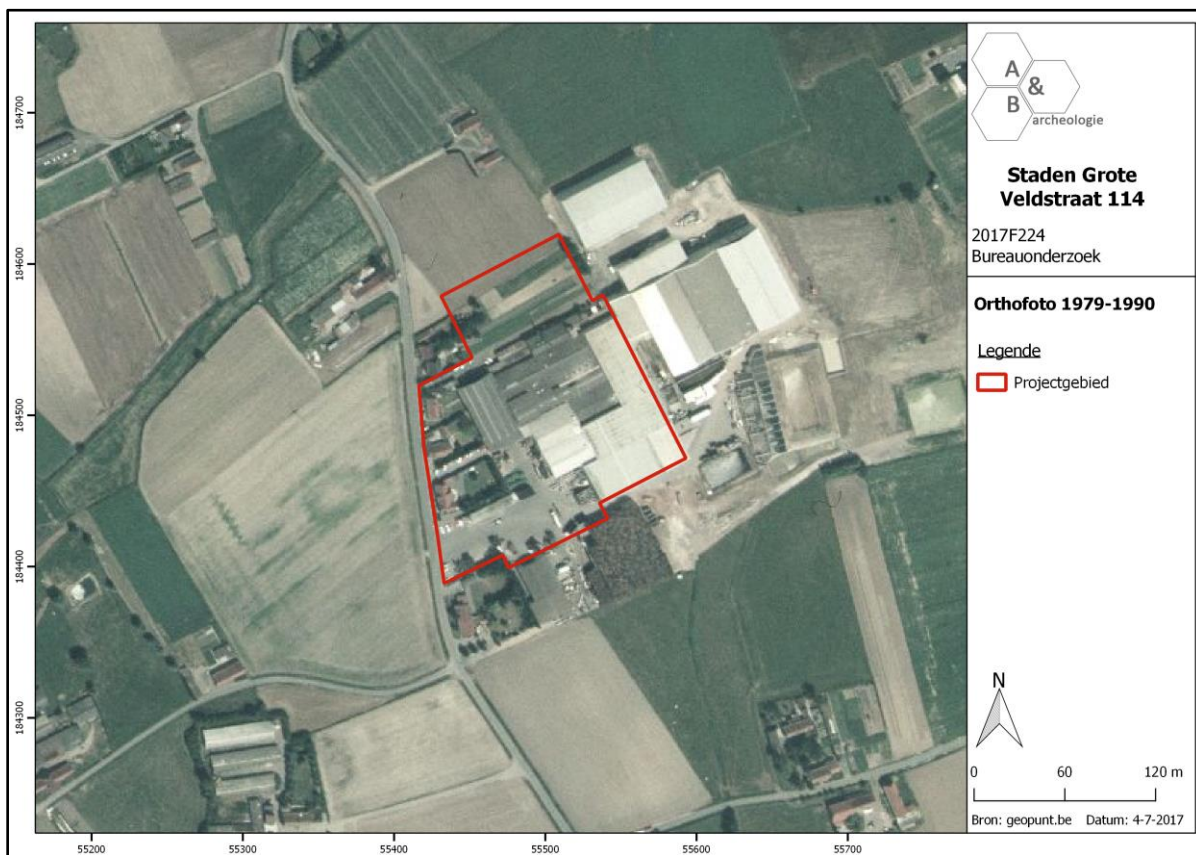
Figuur 18 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 19 Uitsnede uit de loopgravenkaart van 17 december 1917 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 20 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 21 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris worden in de omgeving van het projectgebied een aantal sites aangegeven, waarvan een selectie hieronder besproken wordt.

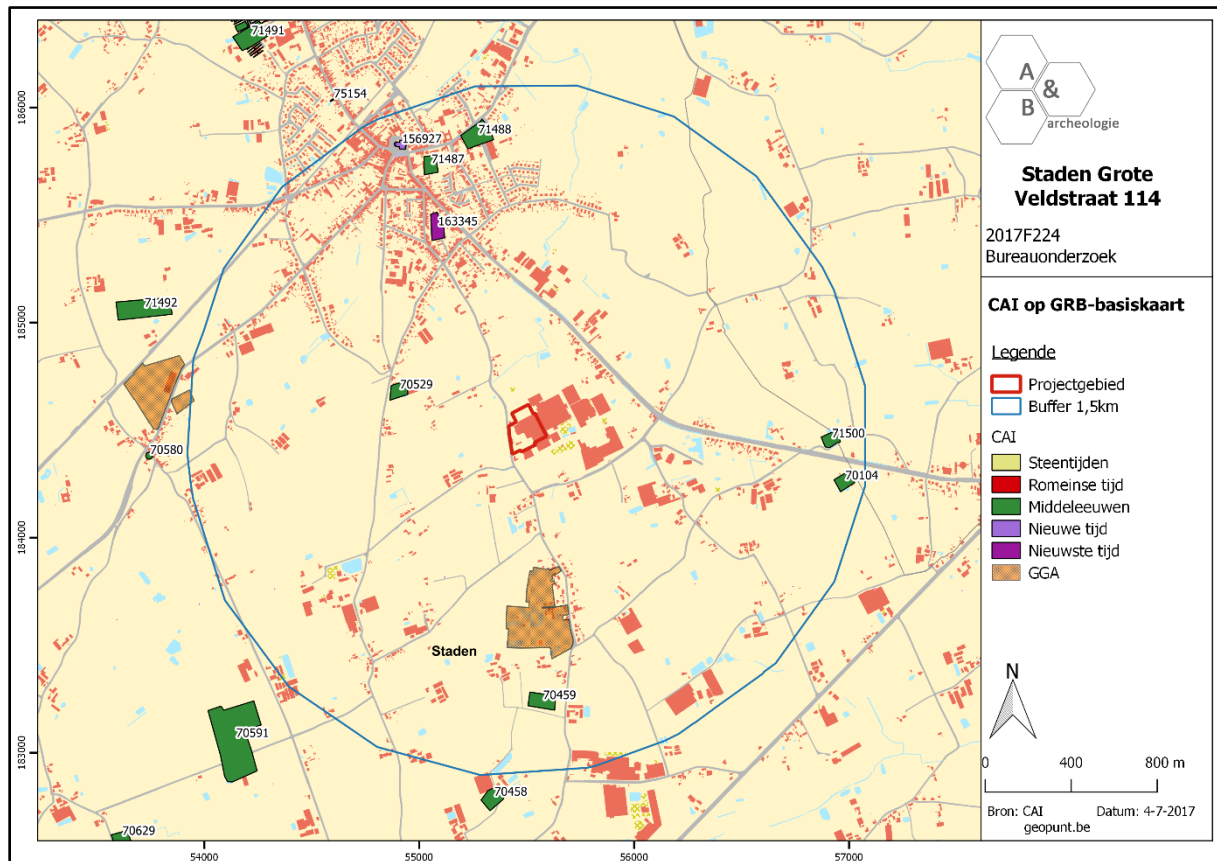
CAI Locatie 70529, ten westen van het plangebied, duidt de ligging van een laatmiddeleeuwse site met walgracht aan, ter hoogte van toponiem Boerenhol. CAI Locaties 70104 en 71500, ten oosten van het plangebied, zijn eveneens laatmiddeleeuwse sites met walgracht. Hetzelfde geldt voor CAI Locaties 70458 en 70459 ten zuiden van de site.

Meer naar het centrum van Staden op zijn volgende CAI Locaties opgenomen:

- 163345: proefsleuvenonderzoek in 2012, waarbij verschillende grachten, greppels en kuilen van na WO I werden aangetroffen. De bodemopbouw toont een 40cm dikke 'verbruiningslaag'. De proefsleuven werden aangelegd doorheen dit gehomogeniseerd pakket.
- 71487 en 71488: laatmiddeleeuwse sites met walgracht
- 156927: resten van de 18de-eeuwse kerk die in 1975 werden aangetroffen tijdens de heraanleg van de parking vóór de kerk. Funderingen van 2 koorpartijen, de eerste werd in 1757 op de westkant van de bestaande kerk uitgebouwd en in 1881 gesloopt toen de koren verlengd werden, deze nieuwe koorpartij verdween op haar beurt in 1921.

Recent onderzoek op het zgn. Fluxystracé van Alveringem naar Maldegem leverde in Staden, nabij het plangebied, een reeks nieuwe archeologische sites op (deze zijn nog niet opgenomen in de CAI): diverse brandrestengraven en funeraire structuren waaronder minstens één kringgreppel en één mogelijk enclos, daarnaast minstens twee woningen uit de Romeinse periode van het type Alphen-Ekeren. De begravingen dateren allemaal uit de late ijzertijd tot Romeinse periode.

Besluitend kan gesteld worden dat de regio rond het plangebied tot voor kort archeologisch niet goed gekend was. De oudste sites waren laatmiddeleeuwse sites met walgracht, die gekend waren via cartografische bronnen en niet via gravend archeologisch onderzoek. Zeer recent kwam echter aan het licht dat de regio rond Staden werd bewoond in de late ijzertijd en de Romeinse periode, waarbij ook resten van begravingen werden aangetroffen. Sites uit WO I werden vooralsnog niet aangesneden.

Figuur 22 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- De huidige fabriekssite kwam tot stand in de tweede helft van de 20ste eeuw. Voordien was het plangebied, op een 19de-eeuwse woning langsheen de Grote Veldstraat na, niet bebouwd en lange tijd bebost. Hoe de site er uitzag voor 1777 kon niet achterhaald worden.
- Het huidige gebruik van de site, met verhardingen en loodsen, kan voor een verstoring van de bodem gezorgd hebben.
- De regio rond het plangebied was tot voor kort archeologisch niet goed gekend. De oudste sites waren laatmiddeleeuwse sites met walgracht, die gekend waren via cartografische bronnen en niet via gravend archeologisch onderzoek. Zeer recent kwam echter aan het licht dat de regio rond Staden werd bewoond in de late ijzertijd en de Romeinse periode, waarbij ook resten van begravingen werden aangetroffen. Sites uit WO I werden vooralsnog niet aangesneden.
- Het plangebied bestaat grotendeels uit matig droge lemige zandgronden, en kent een lichte helling. De archeologische niveaus in de regio bevinden zich doorgaans niet vlak onder de teelaarde, maar onder een verbruiningshorizont onder deze teelaarde.
- Deze gegevens tonen aan dat het projectgebied een zekere archeologische verwachting heeft. Hoewel er mogelijk al enige verstoring kan hebben opgetreden door het uitbouwen van de huidige site, is de kans niet onbestaande dat het aanleggen van de verhardingen en de loodsen niet tot op het archeologische niveau gingen. Recent onderzoek toont aan dat de regio meerdere sites herbergt die oplopen tot de late ijzertijd/Romeinse periode. De diverse gekende laatmiddeleeuwse sites met walgracht zijn een aanwijzing dat de omgeving van het plangebied al sinds lang intensief wordt bewerkt. Mogelijk kunnen, gezien het gebruik als bos in de 18de-19de eeuw, houtskoolmeilers aanwezig zijn binnen het plangebied. Er zijn geen specifieke aanwijzingen dat het terrein potentieel zou hebben voor steentijdsites. Ook voor sporen van Wereldoorlog I zijn er geen specifieke verwachtingen, hoewel dit bij eventueel verder onderzoek steeds een aandachtspunt blijft, zeker naar veiligheid toe.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

Hoewel de geplande werken in eerste instantie niet zo ingrijpend lijken (nieuwe verharding, niet-onderkelderde loodsen gefundeerd op palen), is dit wel degelijk het geval aangezien het plangebied grotendeels zal afgegraven worden om een vlak vloerpeil te bekomen. De bodem van het plangebied zal dus op verschillende plekken bijkomend worden verstoord, dieper dan de bestaande verstoring van de huidige verharding en bebouwing.

Als deze geplande werken afgewogen worden ten opzichte van de archeologische verwachting, dan is het noodzakelijk om verder archeologisch onderzoek te adviseren. De onzekere factor is echter of de huidige verhardingen en gebouwen reeds voor een verstoring van het bodemarchief hebben gezorgd. Daarom wordt geadviseerd om, voorafgaand het verder vooronderzoek, archeologisch toezicht te houden op de afbraakwerken: indien bij het verwijderen van de verhardingen en het slopen van de gebouwen kan vastgesteld worden dat er geen archeologische niveaus meer bewaard zijn, dan is er geen verder vooronderzoek nodig. Indien echter blijkt dat er weldegelijk nog archeologische niveaus bewaard zijn, dan is er wel verder vooronderzoek nodig.

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

3.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden. De bodemopbouw is immers reeds gekend en er zijn geen redenen om aan te nemen dat de bodemkaart niet accuraat zou zijn voor het projectgebied. Er zijn ook geen specifieke verwachtingen voor *in situ* steentijdsites.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De top laag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval zijn beide onderzoeksmethodes niet aan te raden, gezien de site volledig verhard is.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de aard van de site en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk, indien na de afbraak blijkt dat er archeologische niveaus zijn bewaard. Ook naar kosten-batenanalyse is deze onderzoeksmethode te prefereren. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Eind 18de-19de eeuw was het plangebied in gebruik als bos. Daarna werd het vermoedelijk landbouwgrind, waarna het in de tweede helft van de 20ste eeuw werd uitgebouwd tot een bedrijfssite.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Mogelijk kunnen de huidige verhardingen en gebouwen voor een verstoring van de archeologische niveaus gezorgd hebben.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Neen.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Het plangebied wordt grotendeels afgegraven om een vlak vloerpeil te bekomen. De bodem van het plangebied zal dus op verschillende plekken bijkomend worden verstoord, dieper dan de bestaande verstoring van de huidige verharding en bebouwing, wat nefast kan zijn voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. Echter gezien de topografische ligging, de bodemgesteldheid en de gekende sites in de omgeving is de kans op het aantreffen van archeologische sporen reëel.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Indien er na opbraak van de verhardingen en de gebouwen, dat onder archeologisch toezicht gebeurt, blijkt dat er nog intacte archeologische niveaus aanwezig zijn, dan dient een prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven uitgevoerd te worden over die dele van het plangebied waar deze niveaus bewaard zijn. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen. De modaliteiten van het proefsleuvenonderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen. In bij het toezicht op de afbraakwerken blijkt dat er geen archeologische niveaus meer aanwezig zijn, dient er geen verder vooronderzoek te gebeuren.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning te Staden Grote Veldstraat 114, gelegen buiten woon- en of recreatiegebied, waarbij de totale oppervlakte van de bodemingreep 5000m² of meer bedraagt en de initiatiefnemer een privaatrechterlijk persoon is, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

De site bevindt zich ten zuiden van de dorpskern van Staden (provincie West-Vlaanderen), ten noorden van het kruispunt Grote Veldstraat-Lindestraat. Het plangebied maakt deel uit van een groot internationaal bedrijf gespecialiseerd in vers ingevroren groenten, kruiden en fruit. Het plangebied, 24 507m² groot, is te situeren in het westelijk deel van de bedrijfssite, langsheen de Grote Veldstraat. Op heden is het plangebied grotendeels bebouwd of verhard, enkel in het noorden is een kleinere zone momenteel braakliggend. De bebouwing bestaat uit een gezinswoning langsheen de Grote Veldstraat met achtergelegen kleine loods, en grote loodsen in het oostelijke deel van het plangebied. Deze loodsen zijn niet onderkelderd. De zone ertussen is verhard met asfalt. Er kan van uitgegaan worden dat de huidige bebouwing en verharding, alsook de onderliggende nutsleidingen, reeds een verstoring van het bovenste deel van de bodem inhoudt.

Binnen het plangebied worden alle bestaande verhardingen en gebouwen afgebroken. De afbraak hiervan gaat niet dieper dan hetgeen reeds is verstoord door deze verhardingen en gebouwen. Er wordt een nieuwe verpakkingshal opgericht in het zuiden en een hoogbouw diepvriesmagazijn in het noorden, hiervoor wordt ook een deel van een op heden braakliggend terrein ingenomen. Deze nieuwe loodsen worden niet onderkelderd. De fundering ervan gebeurt op palen. De zones tussen de nieuwe volumes worden verhard en zullen dienst doen als parkeerplaatsen en rijzones voor vrachtwagens. Gezien de glooiende ligging van het terrein worden de nieuwe loodsen echter ingegraven onder het maaiveld om een vlakke vloer te bekomen. Dus hoewel de geplande werken in eerste instantie niet zo ingrijpend lijken (nieuwe verharding, niet-onderkelderde loodsen gefundeerd op palen), is dit wel degelijk het geval aangezien het plangebied grotendeels zal afgegraven worden om een vlak vloerpeil te bekomen. De bodem van het plangebied zal dus op verschillende plekken bijkomend worden verstoord, dieper dan de bestaande verstoring van de huidige verharding en bebouwing.

De huidige fabriekssite kwam tot stand in de tweede helft van de 20ste eeuw. Voordien was het plangebied, op een 19de-eeuwse woning langsheen de Grote Veldstraat na, niet bebouwd en lange tijd bebost. Hoe de site er uitzag voor 1777 kon niet achterhaald worden. De regio rond het plangebied was tot voor kort archeologisch niet goed gekend. De oudste sites waren laatmiddeleeuwse sites met walgracht, die gekend waren via cartografische bronnen en niet via gravend archeologisch onderzoek. Zeer recent kwam echter aan het licht dat de regio rond Staden werd bewoond in de late ijzertijd en de Romeinse periode, waarbij ook resten van begravingen werden aangetroffen. Sites uit WO I werden vooralsnog niet aangesneden. Het plangebied bestaat grotendeels uit matig droge lemige zandgronden, en kent een lichte helling. De archeologische niveaus in de regio bevinden zich doorgaans niet vlak onder de teelaarde, maar onder een verbruiningshorizont onder deze teelaarde.

Deze gegevens tonen aan dat het projectgebied een zekere archeologische verwachting heeft. Hoewel er mogelijk al enige verstoring kan hebben opgetreden door het uitbouwen van de huidige site, is de kans niet onbestaande dat het aanleggen van de verhardingen en de loodsen niet tot op het archeologische niveau gingen. Recent onderzoek toont aan dat de regio meerdere sites herbergt die oplopen tot de late ijzertijd/Romeinse periode. De diverse gekende laatmiddeleeuwse sites met walgracht zijn een aanwijzing dat de omgeving van het plangebied al sinds lang intensief wordt bewerkt. Mogelijk kunnen, gezien het gebruik als bos in de 18de-19de eeuw, houtskoolmeilers aanwezig zijn binnen het plangebied. Er zijn geen specifieke aanwijzingen dat het terrein potentieel zou hebben voor steentijdsites. Ook voor sporen van Wereldoorlog I zijn er geen specifieke verwachtingen, hoewel dit bij eventueel verder onderzoek steeds een aandachtspunt blijft, zeker naar veiligheid toe.

Als de geplande werken afgewogen worden ten opzichte van de archeologische verwachting, dan is het noodzakelijk om verder archeologisch onderzoek te adviseren. De onzekere factor is echter of de huidige verhardingen en gebouwen reeds voor een verstoring van het bodemarchief hebben gezorgd. Daarom wordt geadviseerd om, voorafgaand het verder vooronderzoek, archeologisch toezicht te houden op de afbraakwerken: indien bij het verwijderen van de verhardingen en het slopen van de gebouwen kan vastgesteld worden dat er geen archeologische niveaus meer bewaard zijn, dan is er geen verder vooronderzoek nodig. Indien echter blijkt dat er weldegelijk nog archeologische niveaus bewaard zijn, dan is er wel verder vooronderzoek nodig. Dit verder vooronderzoek, dat zal bestaan uit een proefsleuvenonderzoek, dient in uitgesteld traject te gebeuren aangezien de site momenteel nog bebouwd en verhard is.

5. Bibliografie

- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>
- <https://cai.onroerenderfgoed.be/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/593>

6. Bijlages

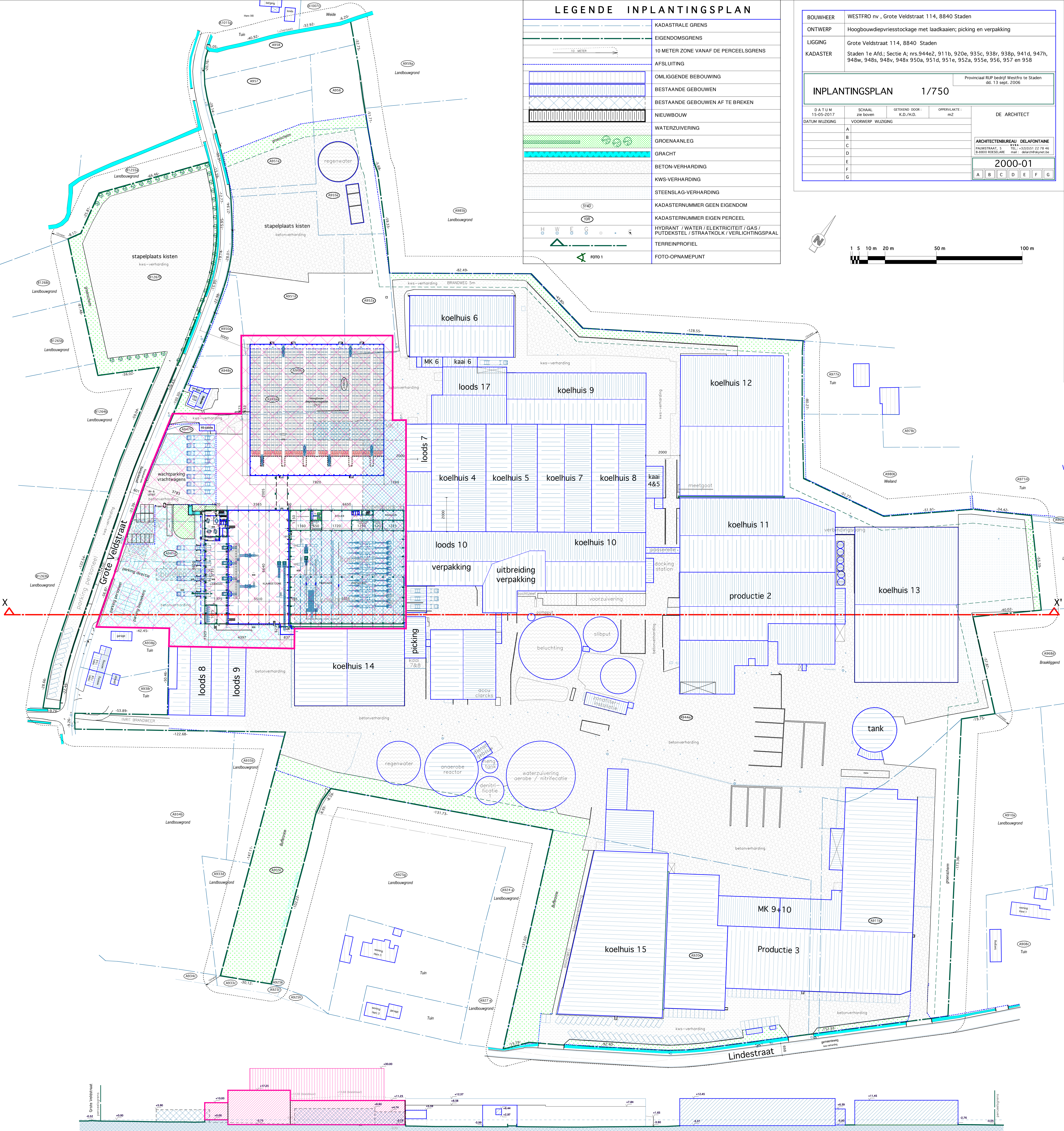
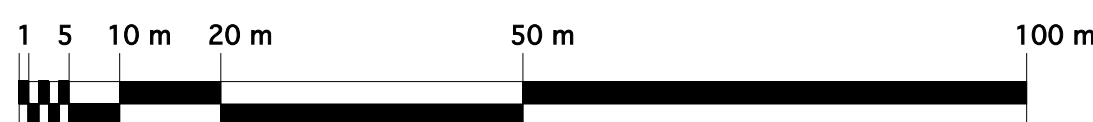
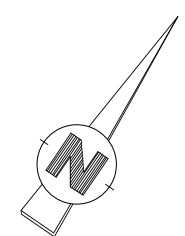
- Figurenlijst

Figuur 1: Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be).	7
Figuur 2 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	9
Figuur 3 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI). De huidige grote fabriekssite is nog niet afgebeeld op deze kaart.	10
Figuur 4 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).	10
Figuur 5 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)...	11
Figuur 6 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).	12
Figuur 7 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, meer in detail (bron: geopunt.be).	12
Figuur 8 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).	13
Figuur 9 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).	14
Figuur 10 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	15
Figuur 11 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	15
Figuur 12 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart, type 1 (bron: geopunt.be).	16
Figuur 13 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart, type 1a (bron: geopunt.be).	16
Figuur 14 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	19
Figuur 15 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	19
Figuur 16 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be).	20
Figuur 17 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).	20
Figuur 18 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be en NGI).	21
Figuur 19 Uitsnede uit de loopgravenkaart van 17 december 1917 (bron: cartesius.be en NGI).	21
Figuur 20 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).	22
Figuur 21 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).	22
Figuur 22 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).	24
Bijlage: Ontwerpplan (bron: initiatiefnemer)	

LEGENDE INPLANTINGSPLAN

	KADASTRALE GRENS
	EIGENDOMSGRENS
	10 METER ZONE VANAF DE PERCEELSGRENS
	AFSLUITING
	OMLIGGENDE BEBOUWING
	BESTAANDE GEBOUWEN
	BESTAANDE GEBOUWEN AF TE BREKEN
	NIUWBOUW
	WATERZUIVERING
	GROENAANLEG
	GRACHT
	BETON-VERHARDING
	KWS-VERHARDING
	STEENSLAG-VERHARDING
	KADASTERNUMMER GEEN EIGENDOM
	KADASTERNUMMER EIGEN PERCEEL
	HYDRANT / WATER / ELEKTRICITEIT / GAS / PUTDEKSEL / STRAATKOLK / VERLICHTINGSPAAL
	TERREINPROFIEL
	FOTO-OPNAMEPUNT

BOUWHEER	WESTFRO nv , Grote Veldstraat 114, 8840 Staden		
ONTWERP	Hoogbouwdepriestockage met laadkaaien; picking en verpakking		
LIGGING	Grote Veldstraat 114, 8840 Staden		
KADASTER	Staden 1e Afd.; Sectie A; nrs.944e2, 911b, 920e, 935c, 938r, 938p, 941d, 947h, 948w, 948s, 948v, 948x 950a, 951d, 951e, 952a, 955e, 956, 957 en 958		
INPLANTINGSPLAN		1/750	
D A T U M 15-05-2017		SCHAAL zie boven	GETEKEND DOOR: K.D./H.D.
DATUM WUZIGING		VOORWERP WUZIGING	
A		B	
C		D	
E		F	
G		G	
DE ARCHITECT			
ARCHITECTENBUREAU DELAFONTAINE			
PAUWSTRAAT, 3 TEL.: +32(0)51 22 78 46			
B-8800 ROESELARE mail: delarch@skynet.be			
2000-01			
A B C D E F G			

TERREINPROFIEL X-X' 1/750